BURUN TO‘SIG‘I QIYSHAYISHI VA TASHQI BURUN DEFORMATSIYASINING KLINIK-MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI

Muhammadjonov Boburmirzo Ravshanjon o'g'li
Otorinolorongologiya yo‘nalishi
klinik ordinatori
Central Asian Medical University
https://doi.org/10.5281/zenodo.23001764

Annotatsiya. Burun to‘sig‘ining qiyshayishi otorinolaringologik amaliyotda keng uchraydigan patologiyalardan biri bo‘lib, burun orqali nafas olishning buzilishi, burun bo‘shlig‘i aerodinamikasining o‘zgarishi va yuqori nafas yo‘llarining funksional holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Burun to‘sig‘i deformatsiyasi ayrim hollarda tashqi burun shaklining o‘zgarishi bilan birga kechib, bemorning nafas olish funksiyasi va estetik holatiga kompleks ta’sir ko‘rsatadi. Mazkur maqolada burun to‘sig‘i qiyshayishi va tashqi burun deformatsiyasining klinik xususiyatlari, ularning o‘zaro bog‘liqligi, diagnostika usullari hamda davolash yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari ushbu patologiyani kompleks baholash va individual davolash taktikasini tanlash muhimligini ko‘rsatadi.
Kalit so‘zlar: burun to‘sig‘i, septum deviatsiyasi, tashqi burun deformatsiyasi, burun orqali nafas olish, rinoseptoplastika, otorinolaringologiya, burun bo‘shlig‘i, diagnostika.

КЛИНИКО-МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИСКРИВЛЕНИЯ НОСОВОЙ ПЕРЕГОРОДКИ И ДЕФОРМАЦИИ НАРУЖНОГО НОСА

Аннотация. Искривление носовой перегородки является одной из наиболее распространённых патологий в оториноларингологической практике и может приводить к нарушению носового дыхания, изменению аэродинамики носовой полости и функционального состояния верхних дыхательных путей. В ряде случаев деформация носовой перегородки сочетается с изменением формы наружного носа, оказывая комплексное влияние на дыхательную функцию и эстетический облик пациента. В данной статье рассматриваются клинические особенности искривления носовой перегородки и деформации наружного носа, их взаимосвязь, современные методы диагностики и основные подходы к лечению. Полученные данные подчёркивают необходимость комплексной оценки данной патологии и индивидуального выбора лечебной тактики.
Ключевые слова: носовая перегородка, искривление перегородки, деформация наружного носа, носовое дыхание, риносептопластика, оториноларингология, носовая полость, диагностика.

CLINICAL AND MORPHOLOGICAL FEATURES OF NASAL SEPTAL DEVIATION AND EXTERNAL NOSE DEFORMITY

Abstract. Nasal septal deviation is one of the most common conditions encountered in otorhinolaryngological practice. It may result in impaired nasal breathing, altered nasal airflow dynamics, and functional changes in the upper respiratory tract. In some patients, septal deviation is associated with external nasal deformity, affecting both respiratory function and nasal aesthetics. This article examines the clinical characteristics of nasal septal deviation and external nose deformity, their interrelationship, diagnostic approaches, and current treatment strategies. The findings emphasize the importance of

comprehensive assessment of nasal structural abnormalities and individualized selection of treatment approaches.

Keywords: nasal septum, septal deviation, external nasal deformity, nasal breathing, rhinoseptoplasty, otorhinolaryngology, nasal cavity, diagnosis.

Burun inson organizmining nafas olish tizimining boshlang‘ich qismi bo‘lib, nafas olayotgan havoni filtrlash, isitish va namlash, shuningdek, hid bilish funksiyasini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Burun bo‘shlig‘ining normal anatomik tuzilishi burun orqali havo oqimining fiziologik taqsimlanishini ta’minlaydi. Ushbu anatomik tuzilmalarning deformatsiyasi esa burun nafasining buzilishiga olib kelishi mumkin. Burun to‘sig‘i burun bo‘shlig‘ini ikki qismga ajratib turuvchi osteoxondral tuzilma hisoblanadi. Uning qiyshayishi tug‘ma xususiyatlar, yuz skeleti rivojlanishining o‘ziga xosligi, travmalar, jarrohlik aralashuvlari yoki yoshga bog‘liq o‘zgarishlar natijasida yuzaga kelishi mumkin. Burun to‘sig‘i deformatsiyasi klinik jihatdan turlicha namoyon bo‘lib, ayrim bemorlarda sezilarli simptomlar kuzatilmasa, boshqa hollarda doimiy burun bitishi, burun orqali nafas olishning qiyinlashishi, xurrak, bosh og‘rig‘i va takroriy rinosinusit kabi holatlarga sabab bo‘lishi mumkin. Tashqi burun deformatsiyasi esa burunning suyak va tog‘ay qismlaridagi strukturaviy o‘zgarishlar bilan tavsiflanadi. Tashqi deformatsiya va burun to‘sig‘i qiyshayishi ko‘pincha o‘zaro bog‘liq bo‘lib, ayniqsa burun travmalaridan keyin bir vaqtning o‘zida uchrashi mumkin. Shu sababli bemorni faqat burun to‘sig‘i holatini baholash bilan cheklanmasdan, tashqi burun shakli, burun klapanlari, burun chig‘anoqlari va burun bo‘shlig‘ining umumiy anatomik holatini kompleks tekshirish muhimdir.

Tadqiqot maqsadi: burun to‘sig‘i qiyshayishi va tashqi burun deformatsiyasining klinik xususiyatlarini o‘rganish, ularning burun orqali nafas olish funksiyasiga ta’sirini baholash hamda diagnostika va davolashga kompleks yondashuvning ahamiyatini aniqlash.

Tadqiqot vazifalari:

1. Burun to‘sig‘i qiyshayishining asosiy klinik belgilarini o‘rganish.
2. Tashqi burun deformatsiyalarining morfologik xususiyatlarini baholash.
3. Burun to‘sig‘i deformatsiyasi va tashqi burun deformatsiyasi o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlash.
4. Zamonaviy diagnostika usullarining klinik ahamiyatini baholash.
5. Davolash taktikasini tanlashda funksional va estetik omillarning o‘rnini aniqlash.

Material va usullar. Tadqiqotga burun orqali nafas olish qiyinlashishi, burun bitishi, burun shaklining o‘zgarishi yoki boshqa otorinolaringologik shikoyatlar bilan murojaat qilgan bemorlarni kiritish rejalashtiriladi. Bemorlarni tekshirish davomida anamnez ma’lumotlari, shikoyatlar, kasallikning davomiyligi, avvalgi burun travmalari va jarrohlik amaliyotlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar yig‘iladi.

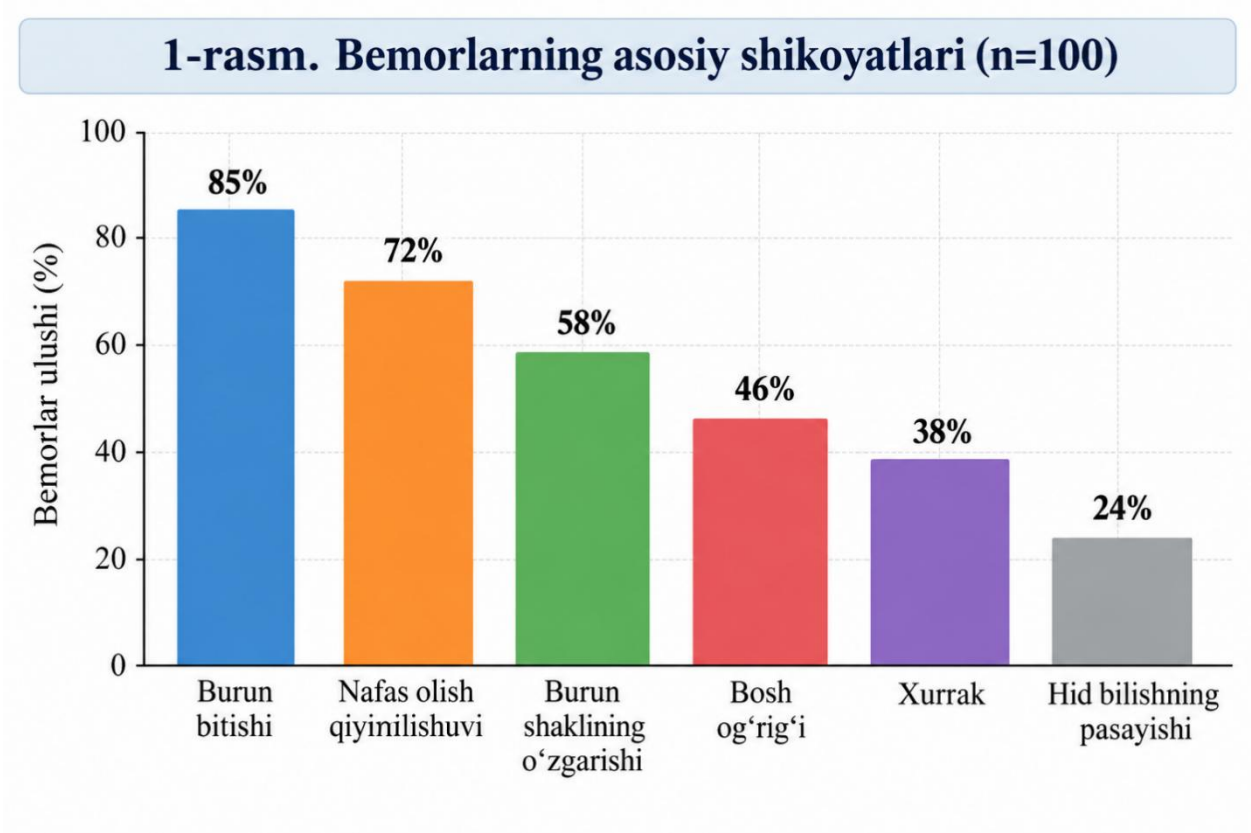
Klinik tekshiruv quyidagi usullarni o‘z ichiga oladi:

1. tashqi burun shaklini vizual baholash;
2. oldingi rinoskopiya;
3. burun to‘sig‘ining deformatsiya darajasini baholash;
4. burun chig‘anoqlari holatini aniqlash;
5. burun klapanlari faoliyatini baholash;
6. burun orqali nafas olish funksiyasini tekshirish;
7. endoskopik tekshiruv;

8. zarurat bo‘lganda burun va burun yon bo‘shliqlarining kompyuter tomografiyasi.

Bemorlarning klinik ko‘rsatkichlari o‘zaro taqqoslanib, burun to‘sig‘i deformatsiyasi va tashqi burun deformatsiyasining funksional buzilishlar bilan bog‘liqligi tahlil qilinadi.

Natijalar. Tadqiqot davomida burun to‘sig‘i qiyshayishi mavjud bemorlarda klinik simptomlarning turli darajada namoyon bo‘lishi kuzatilishi kutiladi. Eng ko‘p uchraydigan shikoyatlarga burun orqali nafas olishning qiyinlashishi, bir yoki ikki tomonlama burun bitishi, burun qurishi, xurrak va takroriy rinosinusit epizodlari kiradi. Burun to‘sig‘ining deformatsiyasi tashqi burun shaklining o‘zgarishi bilan birga kelgan bemorlarda nafas olish funksiyasining buzilishi ko‘proq ifodalanishi mumkin. Ayniqsa, burun to‘sig‘ining oldingi va tog‘ay qismlaridagi deformatsiyalar burun klapanlari sohasidagi havo oqimiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Endoskopik tekshiruv burun bo‘shlig‘ining toraygan qismlarini, shilliq qavat holatini, burun chig‘anoqlarining kattalashishini va qo‘shimcha anatomik o‘zgarishlarni aniqlash imkonini beradi. Kompyuter tomografiyasi esa suyak va tog‘ay tuzilmalarining fazoviy holatini, burun yon bo‘shliqlarini va hamroh patologiyalarni batafsil baholashda muhim diagnostik usul sifatida namoyon bo‘ladi.

Muhokama. burun to‘sig‘i qiyshayishi va tashqi burun deformatsiyasi bir-biri bilan anatomik hamda funksional jihatdan chambarchas bog‘liq patologik holatlardir. Burun to‘sig‘ining deformatsiyasi burun bo‘shlig‘i hajmining assimetriyasiga olib kelishi va havo oqimining fiziologik yo‘nalishini o‘zgartirishi mumkin. Tashqi burun deformatsiyasi mavjud bo‘lgan bemorlarda esa muammo faqat estetik o‘zgarish bilan chegaralanmasligi mumkin. Burun suyaklari, tog‘aylari va burun klapanlari konfiguratsiyasining o‘zgarishi burun nafasining buzilishiga sabab bo‘lishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, bunday bemorlarni tekshirishda funksional va estetik komponentlarni birgalikda baholash maqsadga muvofiq. Faqat burun to‘sig‘ini to‘g‘rilash ayrim hollarda tashqi deformatsiyani bartaraf etmasligi yoki burun nafasining buzilishi saqlanib qolishiga olib kelishi mumkin. Murakkab deformatsiyalarda

septoplastika bilan bir qatorda rinoplastika yoki rinoseptoplastika kabi rekonstruktiv yondashuvlardan foydalanish masalasi ko‘rib chiqiladi. Jarrohlik taktikasini tanlashda deformatsiyaning joylashuvi, og‘irligi, bemorning funksional shikoyatlari va estetik ehtiyojlari hisobga olinishi kerak.

Xulosa. Burun to‘sig‘i qiyshayishi va tashqi burun deformatsiyasi burun orqali nafas olish funksiyasiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan anatomik o‘zgarishlardir. Ularning klinik namoyon bo‘lishi deformatsiyaning joylashuvi va darajasiga, burun klapanlari hamda boshqa intranazal tuzilmalarning holatiga bog‘liq. Bemorlarni diagnostika qilishda tashqi burun shaklini, burun to‘sig‘ini, burun bo‘shlig‘i va burun klapanlari holatini kompleks baholash muhim ahamiyatga ega. Funksional va estetik muammolarning birgalikda mavjudligi davolash taktikasini individual ravishda tanlashni talab qiladi. Xulosa qilib, burun to‘sig‘i qiyshayishi va tashqi burun deformatsiyasini kompleks klinik-funksional baholash bemorlarni to‘g‘ri davolash taktikasini belgilash va kutilayotgan funksional natijalarni yaxshilash uchun muhim hisoblanadi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Alghamdi F.S., Alotaibi A.F., Alshahrani K.M., et al. Nasal Septal Deviation: A Comprehensive Narrative Review. Cureus. 2022;14(11):e31177.
2. Chen K., et al. The Effect of Functional Rhinoplasty on Quality of Life: A Systematic Review and Meta-Analysis. Aesthetic Plastic Surgery. 2023. doi:10.1007/s00266-023-03390-3.
3. Effects of Functional Rhinoplasty on Nasal Obstruction: A Meta-Analysis. Aesthetic Plastic Surgery. 2022. doi:10.1007/s00266-021-02741-2.
4. Endoscopic septoplasty versus conventional septoplasty for nasal septum deviation: a systematic review and meta-analysis of randomized clinical trials. 2023.
5. Evaluation of the aesthetic and functional effectiveness of primary closed rhinoseptoplasty: A study of 189 cases. 2025.
6. Georgolios A., Cooper D.J., Tham T. Diagnosis and Management of Common Presentations of Posttraumatic Nasal Deformity: A Narrative Review. Plastic and Reconstructive Surgery – Global Open. 2023;11(3):e4879. doi:10.1097/GOX.0000000000004879.
7. Jadczak M., Krzywdzińska S., Jurkiewicz D. Patient Satisfaction after Open Rhinoseptoplasty: What Do the Statistics Say? Otolaryngologia Polska. 2024;78(6):1–5. doi:10.5604/01.3001.0054.7430.
8. Kim D.H., Kim S.W., Hwang S.H. Efficacy and safety of endoscopic septoplasty for treating nasal septal deviations compared with conventional septoplasty: a systematic review and meta-analysis. Clinical Otolaryngology. 2023;48(2):108–121. doi:10.1111/coa.14021.
9. Minimum follow-up for closed rhinoseptoplasties. 2024. European Annals of Otorhinolaryngology, Head and Neck Diseases.
10. Mladina R., Čujić E., Subarić M., Vuković K. Nasal septal deformities in ear, nose, and throat patients: an international study. American Journal of Otolaryngology. 2008;29:75–82.
11. Radiographic Association of Maxillary Sinus Volume in Patients with Deviated Nasal Septum: A Systematic Review and Meta-analysis. 2024. Indian Journal of Otolaryngology and Head & Neck Surgery. doi:10.1007/s12070-024-04761-1.
12. Radulesco T., Ebode D., Medawar C., Penicaud M., Michel J. Prospective Evaluation of Aesthetic and Functional Outcomes following Video-Assisted Rhino-Septoplasty. Aesthetic Plastic Surgery. 2024;48(23):4855–4861. doi:10.1007/s00266-024-04146-3.
13. Spataro E.A., et al. Efficacy of Septoplasty in Patients with Nasal Obstruction: A Systematic Review and Meta-analysis. The Laryngoscope. 2023;133:3237–3246. doi:10.1002/lary.30684.

14. Taha H.I., Elgendy M.S., Ezz M.R., et al. Septoplasty versus non-surgical management for deviated nasal septum: a systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. European Archives of Oto-Rhino-Laryngology. 2025;282(2):597–610. doi:10.1007/s00405-024-08937-x.
15. Teixeira J., Certal V., Chang E.T., Camacho M. Nasal septal deviations: a systematic review of classification systems. Plastic Surgery International. 2016;2016:7089123.